

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ
НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ ОВАКИ ПУТ.

ИЗБИРАЧИЦА.

ШАЉИВА ИГРА У 3 ЧИНА С ПЕВАЊЕМ ОД К. ТРИФКОВИЋА.

(Наставак.)

Бранко. Не знам, госпођице, баш ништа из Луције.

Штанцика. Господин се не занима с операма. Допустите, да вас ја пратим.

Малчика. Изволите! (Штанцика пева, али Малчика прекине свирку и скочи.) Не ваља, не иде добро! Или ја добро не свирам, или ви не певате добро!

Тошица. Да, да, господин Штанцика не пева добро!

Штанцика. То ви, господине, можете најбоље пресудити!

Тошица. А за што то?

Шанцика. За то, што имате велике — музикалне уши.

Тошица. Како ви то разумете?

Малчика. Молим, молим господо, да почнемо што друго!

Бранко. На против, да продужимо певање!

Малчика. Ви сте, господине, мој најупорнији противник, али нека! А сад нека пева ко други, ја сам своје одужила!

Бранко. Можда госпођица Савета.

Малчика (иронично). Имате право — ја сам на њу и заборавила. Да није било вас, не би се нико ни сетио на њу, али где је само!

ШЕСТА ПОЈАВА.

Савета и пређашњи.

Савета (с врата) Ево ме, драга Малчика!

Малчика. За чудо, господин Бранко као да знаде чине и манђије, јер тек што те је споменуо, а ти си се већ овде створила.

Бранко. Ваша би предпоставка врло ласкава била по мене, само кад би била и истинита,

Савета. А по што није истинита, није ни ласкава.

Бранко (за себе) Како ме одбија!

Савета (за себе) За што ме изазива?

Малчика. Дакле Савета, изволи певати!

Сви. Да, да, госпођица Савета.

Савета (седне за гласовир). Шта да певам? Ја не знам друго до само српских песама.

Бранко. То нам је најмилије, н. пр. станковићеву композицију: „Што се боре мисли моје!“

Сви. Да да, што се боре!

Савета. Као што заповедате! (Одсвира једну строфу.) Ето, ја сам готова!

Бранко. Још не госпођице! Ја би вас молио, да још једну отпевате! Јели тако, господо?

Сви. Тако је, тако је!

Савета (за себе). Мучи ме! (На глас) Певаћу дакле још једну. (Почне певати, Бранко упадне и прати је, по свршету сви тапшу.)

Малчика. Врло лепо! За чудо, како се твој глас слаже са гласом господина Бранка.

Савета (за себе) Она је љубоморна! (На глас)! Не увиђам, драга Малчика!

Штанцика. Напротив, госпођица Малчила има право! Није ли тако г. Тошице?

Тошица. Ви то можете најбоље пресудити!

Штанцика. А за што то?

Тошица. Јер имате велике — велике — музикалне ноге! (За себе) Сад сам му вратио!

Сви (смеју се) Ха, ха, ха!

Малчика. Није баш најбоље испало, господине Тошице. Али што му драго, шта само сада да почнемо?

Ката. Ја ћу да предложим!

Сви. Чујмо, чујмо!

Ката. Да се играмо залога!

Сви. Прима се, прима се!

Малчика. Дакле залога! Брзо ватајте места. (Сви поседају по вољи.) Ја се срдим на тебе! (Баца се на Бранка.)

Бранко. За што?

Малчика. За то, што си сео поред Савете.

Бранко. Тако ми се допада! (Баца се на Савету) Ја се срдим на тебе!

Савета. За што?

Бранко. За то, што не мариш за мене!

Малчика. То се зове искрен бити!

Савета. Молим, то је само у игри!

Штанцика. Опростите, госпођице, нисте казали „тако ми се допада“, ви дајете залогу!

(Наставиће се.)

Д Ж С Т Ш Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Нови Племић), који је приказан 25. ов. мес., један је од оних комада, које и публика радо гледа и дружина с вољом игра. У њему је више тако званих главних улога, с тога се за потпуни успех иште, да многи одговоре како ваља своје задатку. Овога пута ишао је комад у неким партијама извршено, а у неким средње, јер неке улоге беху у новим рукама. Маринковићка, као Фемка, заслужује са своје вишоће прво место међу свима, које су ову улогу до сад представљале. Тако се исто одликовала и Ј. Поповићева (Ката) са својом енергијом без претеривања, и прикладном немом игром. Од мушких нема приговора Младену и Омеру (Недељковић, Станчић); нарочито нас је последњи пријатно изненадио и држањем и говором и немом игром. Чика Спира (Пешић) беше такођер врло добар, само је кад што заборављао, да је старац од 70 лета. На против Безарић (Лукић) се то вече, прво, погрешно масковао (сама његова улога а и околина му више пута напомиње, да је старији); друго, нису довољно обележене мене. Ј. Харићева (Зорка) још није са свим код куће у сентименталним улогама, а Ј. Маринковићева (Мера) је сметнула с ума, да она није само од природе несташна, него духовито жива девојка. Зорић је погрешно схватио своју улогу; жупан није доброћудан старац, него глатка бирократска јегуља. О Северу не ћемо говорити, јер је приказивач на брзу руку заменио другог глумца. Највише се чудимо лимару (Рашићу). Он је друго главно лице у делу; он је према покондиреним тиквама представник здравога разума: па кад дође време његовој влади, а њега издаде енергија и — шапчач. Ј. Зорићева, као шегрт, била је врло добра.

Овога вечера изашла је први пут на глумионицу госпођица М. Стевановићева. Публика је поздравил бурним плескањем, храбрећи је. То је знак, да је добро дошла публици, ако њезиној пријатној појави и звучном гласу буде с временом и трудом одговарала и вешта игра. Б.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Позоришно драговољачко друштво) основало се у Карловцу, те су се ових дана на главној скупштини

утврдила друштвена правила. Већ за време ускршњег поста научили су давати неколико представа. Намера је друштву, у коме су најодличнији грађани, да оснује од чиста прихода главницу за хрватско позориште у Карловцу. Члан оснивач прилаже најмање 25 фр. На главној скупштини одликовао се особито женски свет својим саветима и гласањем, припомажући као равноправан лепој цели, којој се посветило друштво. Да бог да се у дичне карловчанке угледао и наш женски свет по другим варошима, те да прионе око духовнога напретка рода свога. Само тако напред, па нема силе, која ће нас моћи сагрти. Живиле дичне наше сестре карловчанке и свесна браћа наша карловчани!

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

* (Змај-Јован Јовановић.) Веома добро уређивани лист „Будућност“ што од нове године излази у Београду, поклања особиту пажњу и нашем књижевном животу. Тако је у једном од првих својих бројева донео у свом „књижевном прегледу“ оцену „свију дојаконских песама“ нашега Змај-Јована Јовановића. У тој оцени казује се између осталог ово: „Ми смо се већ одавна навикли, да се у књижевничким разговорима, рецензијама и т. д. спомиње име Ј. Јовановића свагда упоредо с именом нашега Бранка Али ма како да нам је велики пијетет за онога песника, који се први усудио, да скрши и збаца са свога духа ланце преживелих туђинских, укочених облика, и некакве збрке од језика, коју хтедохте наши пњижевници у почетку овога века да натуре нашем народу као књижевни језик; ма како да се дивимо бранковој природности и лакоћи у певању, које нам чисто играјући се износи пред душу природу у најживљим и најсветлијим бојама насликану, које нам ствара читаве слике из дневнога живота у њиховој потпуној драматичности, постизавајући са неколико стихова готово онолико утиска као и какав сликар с неограниченим хармонисањем његових боја; ма како да нам је остао свима у свежој успомени жарки патриотизам, којим је Бранко одушевљавао и данас расламљује стотинама младих срца на љубав за отачбину и слободу — опет морамо при-

знати, да је цело бранково певање: торзо (одломак од кипа), истина величанствен торзо, по коме се може слутити каква би нам била цела слика, да је којом срећом довршена. Бранко нам је умрло тек што је испливао из Ђаковања. Па кад су ситни јади и невоље ђачкога живота, кад су слике из тог истина најлепшег али најлакшег доба у животу човечијем, биле кадре да измаме из његовог срца онако умиљатих, страсних, озбиљних и дубоких осећаја, да какве би нам горостасе спевао Бранко, да је запливао у море „практичног живота“, да су га у њему стале заједати гује и јакрепи зависти, подлости, међусобног отимања залогоја из уста, потварања и облагивања? Какве ли би нам споменике оставио, да је и он осетио, како је то, кад човека у сред његовог немурног рада за народно добро, у сред жртвовања оног што му је најдраже за општи напредак — полије леден туш надлежне власти или суревљивих слаботиња, које му заклику у збору: „Не треба нам твога родољубља, не треба нам твога одушевљенога рада! Гледај ти свој посао, а ми ћемо већ сами љубити наш народ и радити за њ.“

А то је све осетио наш савременик Јован Јовановић. Па како и његова лира није лошија од бранкове, то ће те у његовој збирци „свију дојаконских оригиналних песама“ наћи не само ђенијалне ђачке покушаје, скромно везане у једну киту цвећа хомјаковљевим стихом

„Ја видѣлъ сонѣ
Что будто я пѣвецъ“.

наћи ћете не само младићке песме драгој, вину и друговима, које се по својој свежини, изворности, лакоћи и љункости могу мерити са песама бранковим, па може бити да их и надмашују, него ћете у њој наћи песама мужа, оца, раденика, и борца, наћи ћете оно, за чим код Бранка жалимо.

Ми бисмо морали преписати целу књигу, ако бисмо хтели да из ње повадимо све, што је лепо у њој, међу тим његове љубавне песме знамо на изуст готово сви, који смо били ђаци кад су ове излазиле разбацане по листовима, који су онда наша једина срећа били. За то не ћемо о њима говорити, него ћемо завирити у његове касније песме.

Кажите ми, је ли игде још опевано постепено развијање човека, од колевке до родољубља и песничтва онако дивно као у оној песми јавановићевој, коју смо сви небројно пута један другом декламовали: „Одбили те од мајчиних груди“, и тако даље. Па има ли нежнијег прекора савременицима од ових врста: „Соколи, соколи, што сте тако ретки!“ итд. Па како је страшан и неумољив песник кад се свети зликовцима свију народа, који су онако кукавички злоупотребили неограничено поверење своје отачбине, који су љубав вратили стрељањем, који су оданост наградили ланцима. Слушајте га само. Њега води песничка машта у накао, па му показује различите грешнике, како испаштају своје грехе, и како свима на послетку Бог прашта. Он се пита: „А сме ли Бог сваком опростити, сме ли?“ и т. д. Остатак донећемо другим пут.

* (Статистичке белешке о нашој књижевности.) За последње четири године изашло је на српском и хрватском

језику 1174 списа. Од те суме изашло је најмање 1869 г. (251) а највише 1871 године (354). Године 1870-те изашло је 292 а 1872-ге 277 списа. Од тог целог рада урађено је три пута више код источне гране нашег народа него код западне, јер од тих 1174 списа штампано је 880 ћирилским а 394 латинским писменима. Занимљиво је међутим видети, да наша књижевност у обавде своје гране, што се тиче броја списа, подједнако расте и опада. То ће се најбоље видети, ако упоредимо број списа српских и хрватских за последње четири године.

Године	штампано:	Ћирилицом,	латиницом
1869.	„	192.	59.
1870.	„	217.	75.
1871.	„	265.	89.
1872.	„	206.	71.

За 4 године свега ћирилицом 880 а лат. 294.

Карактеристично је погледати како је која варош заступљена у тим бројевима списа. Највише је штампано у Београду, јер у њему је изашло за те четири године 568 списа. Најмање су радили Карловци, јер чак у Калифорнији у Америци штампано је више српски, него у православном Сиону. Српска колонија у Америци осећала је потребу, да се у словенском америкаанском листу пише српски, а свети Карловци штампаше само програме гимназијске. У самом Призрену, испод јатагана турских, изашло је два пут толико списа, на кршном стењу цетињском изашло је осам пута толико. Сарајево је заступљено са 12 књига и новина. Одмах иза Београда, по броју штампаних списа за ово време, долази Загреб са 190, па онда Нови Сад са 168.

М У З И К А.

* (Милована, збирна хрватских напева) што је издаје певачко друштво „Коло“ у Загребу, изишла је ових дана и може се добити по 35 н. аустр вр. У тој су свесци ове песме: 1. „Попутница Кола“, од Ј. Ерџа. — 2. „Вече на Сави“, збор за четири гласа, од И. Зајца. — 3. „Жеља злату“, за један глас уз гласовир, од Ф. Грбића. И тако је певачко друштво „Коло“, по што је још пре некога времена престало било издавати „Милована“ опет сада наставило свој рад у музичкој уметности. Издање је укусно, садржај му обилат и леп, те је према томе и према цени првих трију свезака цена овој свесци доста малена. „Колу“ је само до тога, да се намире штампарски трошкови, па ће одмах, чим то буде, наставити издање и других свезака, за које има спремљених лепих музичких умотвора.

С И Т Н И Ц Е.

* (Смешно али истинито.) У Алтони има у варошком прорачуну необичан трошак. Варошко веће осведочило се, да је за већницу потребна једна мачка, те је одлучило, да се купи добра мачка, да јој се око врата метне огрљак с натписом: „Rathhauskatze“ и да јој се осигура храна. Ни добра мачка не може данас само од мисева живити, те је тако одређено у варошком прорачуну за њу 9 фенига на дан.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

22. ПРЕСТАВА

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 28. ЈАНУАРА 1873.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

СА Ћ У Р И Ц А И Ш У Б А Р А.

ИЗВОРНА ШАЉИВА ИГРА У 4 РАДЊЕ, С ПЕВАЊЕМ, ИЗ ЖИВОТА ПОКОЗНЕ ИРИШЕЕ СЛЕПАЧКЕ АКАДЕМИЈЕ, ОД
ИЛИЈЕ ОБРУГИЋА СРЕМЦА.

(Ово је дело наградио драматички одбор у Загребу са 200 фор. а. вр.)

О С О Б Е:

Пантелија слепац, управитељ академије слепачке	Недељковић.
Арсеније } слепци	Согодовић.
Гавра	Пешић.
Милош Ђурић, сељац иришки	Петровић.
Милеа, сестра му	Л. Хаџићева.
Милева, драга му	Л. Маринковићева.
Стеван Гуљић, солга иришки	Зорић.
Ристо, пандур	Стенић.
Митар, катана ескадрона хусарског у Иригу	Лузић.
Нинтер Михаљ, стражмештар хусарски	Суботић.
Јевта Пурић, брица иришки	Рашић.
Келнер	Буњић.
Прва } баба	Ј. Маринковићева.
Друга	М. Недељковићева.
Штупер	Станчић.
Фрајла	Ј. Поповићева.
Прва } иришчиња	Љ. Зорићева.
Друга	В. Хаџићева.

Збива се у Иригу.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5
сахата после подне, а после на каси.

Ко од наших претплатника жели своја места за ову представу задржати нека се изволи тога ради
пријавити у позоришној писарници најдуже до 11 сахата пре подне.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 новч. а. вр. у српској народној задружној
штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

Други део претплате полаже се или у вече на каси, или у трговини Ђуре Поповића и друга му.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.